

Aan

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's-GRAVENHAGE

Datum	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Bijlage(n)
16 juni 2006		BEB/HP/6042818	1

Onderwerp

Voortgang WTO-ronde

Inleiding

De lopende onderhandelingsronde werd gelanceerd in 2001. Centraal staan landbouw (beperking van binnenlandse steun, afschaffing van exportsteun - inclusief die via voedselhulp, exportkredieten en staatshandelondernemingen - en verruiming van markttoegang), vermindering van handelsbescherming voor diensten en industrieproducten en versterking van internationale spelregels voor de handel.

De genoemde centrale thema's staan in het teken van het ontwikkelingskarakter van deze ronde. Daarnaast moet de ontwikkelingsdimensie op een aantal specifieke punten verder tot uitdrukking komen, zoals volledig vrije toegang voor producten uit de minst ontwikkelde landen, speciale aandacht voor handelsverstoringe katoensubsidies en een speciale en gedifferentieerde behandeling (SDT) voor ontwikkelingslanden. Parallel aan de onderhandelingen is ook de aandacht voor Aid for Trade van belang voor de ontwikkelingsdimensie van de ronde.

De stand van zaken in de onderhandelingen werd laatstelijk eind april in een brief aan uw Kamer geschetst (Kamerstuk 2005/2006, 25074 nr. 125). Sindsdien is intensief overleg gaande, dat moet leiden tot een pakket resultaten vóór het onderhandelingsreces in augustus. Om zo'n resultaat mogelijk te maken organiseert DG WTO Lamy eind deze maand (vanaf 29 juni) in kleiner verband onderhandelingen op ministerieel niveau.

Om de onderhandelingen vlot te trekken is overeenstemming nodig over de driehoek die wordt gevormd door binnenlandse steun aan de landbouw, markttoegang voor landbouwproducten en markttoegang voor industrieproducten. De VS heeft problemen met beperking van binnenlandse steun aan de landbouw, de EU heeft moeite met het

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 153

Doorkiesnummer
070-3796209

Telefax
070-3797924

Hoofdkantoor
Bezuidenhoutseweg 30
Postbus 20101
2500 EC 's-Gravenhage

Telefoon (070) 379 89 11
Telefax (070) 347 40 81
Email ezpost@minez.nl
Website www.minez.nl

Behandeld door
vd Kraan

Verzoeken bij beantwoording van deze brief ons kenmerk te vermelden

verlenen van meer markttoegang in die sector en landen als Brazilië en India zijn terughoudend bij de opening van hun markten voor industrieproducten (overigens ook met het exportpotentieel van China in gedachten).

Eind vorig jaar stelden ministers te Hongkong de deadline van 30 april voor het bereiken van een globaal akkoord over landbouw en de handel in industrieproducten (zogenoemde modaliteiten). Deze werd niet gehaald. Dit was teleurstellend, maar niet onoverkomelijk. Nederland steunt het streven van DG WTO Lamy om in geïntensiveerde onderhandelingen de modaliteiten voor landbouw en industrieproducten eind deze maand af te ronden. Juli geldt echter als harde deadline voor deze modaliteiten en de andere onderwerpen waarvoor de Ministeriële Conferentie te Hongkong de deadline stelde. Wordt er dan geen overeenstemming op hoofdpunten bereikt, dan zal het bijna onmogelijk zijn om een uitgewerkt totaalakkoord, inclusief vertaling naar concrete verplichtingen voor individuele WTO-landen, tijdig rond te hebben vóór het verstrijken van de Amerikaanse onderhandelingsbevoegdheid (Trade Promotion Authority) in juni 2007.

Wat zijn de gevolgen van een mislukking van de lopende ronde? Wat is nodig om een mislukking te voorkomen? Wat kan Nederland daaraan bijdragen?

Een mislukking betekent:

- Gemiste kansen op verbeterde markttoegang elders voor Nederlandse diensten en industrie- en landbouwgoederen. Onze handelsfunctie zal geen stimulans krijgen;
- Een gemiste kans om de VS en andere landen te bewegen tot hervorming van landbouwbeleid, zoals de EU heeft gedaan;
- Nieuwe kansen voor ontwikkelingslanden worden niet waargemaakt, waardoor ook mogelijkheden voor armoedereductie niet ontstaan. Ook reeds gemaakte afspraken over afschaffing van exportsteun voor de landbouw en ruimere markttoegang voor de minst ontwikkelde landen zullen gevaar lopen;
- Aantasting van de geloofwaardigheid en het gezag van de WTO en haar spelregels. Conflicten zullen hierdoor in de toekomst sneller kunnen escaleren (met bijvoorbeeld China, maar ook tussen de VS en de EU) en het recht van de sterkste zal zich in toenemende mate doen gelden;
- Meer afzonderlijke handelsakkoorden tussen landen en regio's, ten koste van zwakkere landen. Tegenover een economie die op wereldschaal integreert komt een versnipperd stelsel van discriminerende regelingen te staan. Bedrijven zijn duurder uit en overheden missen een instrument om globalisering in goede banen te leiden;
- Meer in het algemeen een negatieve invloed op mondiale politieke samenwerking;
- Minder weerstand tegen protectionisme en economisch nationalisme;

- Verdere vertraging in de uitwerking van raakvlakken tussen handel en voorschriften op terreinen als milieu, dierenwelzijn en arbeid (zogenoemde non-trade concerns).

De Nederlandse en Europese inzet blijft gericht op een ambitieus en evenwichtig akkoord dat recht doet aan ontwikkelingsbelangen.

Om een mislukking te voorkomen is het nodig dat:

- Hoofdrospelers in de onderhandelingen (o.a. EU, VS, India, Brazilië) zich de komende weken in de onderhandelingen over modaliteiten constructief opstellen en met elkaar bewegen op punten waarmee zij moeite hebben. Voor de EU gaat het vooral om markttoegang voor landbouwproducten, voor de VS om binnenlandse subsidies voor de landbouw, voor Brazilië en India om markttoegang voor industrieproducten en diensten;
- Recht wordt gedaan aan specifieke belangen van ontwikkelingslanden. Dit betreft met name versnelde afbouw van handelsversturende katoensubsidies, volledig vrije markttoegang voor minst ontwikkelde landen, disciplinerende van voedselhulp, aanpak van tariefescalatie en een zekere mate van flexibiliteit bij landbouw, verlaging van de tarieven voor industriële goederen en diensten.

Voor de ontwikkelingsdimensie van deze handelsronde is belangrijk dat:

- Ontwikkelingslanden kansen krijgen om armoede te reduceren en welvaart te verbeteren. Sleutelsectoren zijn, wat armoedereductie betreft, de landbouw en textiel en kleding omdat ongeschoolde arbeid daarin aan de slag kan;
- Armoede niet een zaak is van alleen de minst ontwikkelde landen. Vooralsnog leven meer arme mensen in landen als China, India, Indonesië, Nigeria en (Noordoost) Brazilië dan in minst ontwikkelde landen;
- 70% van de arme bevolking van ontwikkelingslanden op het platteland woont. Een gezonde landbouwmarkt is dus van groot belang om de armoede op het platteland te bestrijden;
- 70% van de handelsbelemmeringen de handel tussen ontwikkelingslanden betreft. Ontwikkelingslanden kennen hogere tarieven op producten die doorgaans uit andere ontwikkelingslanden komen, dan op producten die meestal uit rijke landen worden geëxporteerd. Bevordering van zuid-zuid handel is een belangrijke doelstelling en daarom mag van in ieder geval een aantal opkomende ontwikkelingslanden verdere marktopening worden gevraagd ten behoeve van andere ontwikkelingslanden;
- 70% van de totale marktbescherming (rijke en ontwikkelingslanden) in de landbouwsector zit. Daarom wordt de landbouw regelmatig centraal gesteld in de onderhandelingen. Binnen de landbouwonderhandelingen is ruim 90% van de winst te behalen bij markttoegang, hoewel beperking van binnenlandse en exportsteun ook bijdraagt aan een gezonde markt. De welvaartswinst die wordt

veroorzaakt door handelsvrijmaking komt overigens in de eerste plaats ten goede aan de economieën die liberaliseren, zowel bij rijke als bij ontwikkelingslanden;

- Ook in de sectoren diensten en industrie – voor de export van veel ontwikkelingslanden belangrijker dan de landbouw – de meeste marktbescherming bestaat waar ontwikkelingslanden het meest concurrerend zijn, bijvoorbeeld schoeisel, textiel en kleding en, in de dienstensector, bij tijdelijke toelating van natuurlijke personen.

Rapporten van Oxfam en Brits parlement

Tijdens het vorige Algemeen Overleg over WTO-kwesties werd verwezen naar een “briefing paper” van Oxfam dat ook toeging aan leden van de Vaste Kamercommissie voor Economische Zaken (A recipe for disaster/Will the Doha Round fail to deliver for development?) – de reactie hierop die commissaris Mandelson namens de lidstaten gaf gaat hierbij – en een verslag (Third Report/The WTO Hong Kong Ministerial and the Doha Development Round)) van de Select Committee on International Development van het Britse Parlement d.d. 20 april jongstleden. Beide stukken hebben gemeen dat:

- De EU wordt opgeroepen meer ambitie te tonen en het voortouw te nemen d.m.v. nieuwe onderhandelingsvoorstellen;
- Ontwikkelingslanden (vooralsnog) als ongedifferentieerde groep worden benaderd, waarvan nauwelijks concessies mogen worden gevraagd.

De regering meent, zoals hierboven al aangegeven, dat de Europese Commissie al haar onderhandelingsruimte moet gebruiken om een goed resultaat in deze ontwikkelingsronde te bereiken. Deze ruimte is, zo werd in de RAZEB op 12 juni vastgesteld, nog niet volledig benut en er mag derhalve nog verdere flexibiliteit van de EU worden verwacht. De Europese Commissie dient een positieve inzet te houden waarbij verbetering van ons eigen aanbod bespreekbaar is in de context van verbeterde aanbiedingen van de andere onderhandelingspartners. Daarnaast moet worden onderkend, dat het ook niet waarschijnlijk is dat de interne verhoudingen binnen de EU eenzijdige “concessies” toelaten, zonder beweging van andere partijen.

De regering heeft daarentegen een sterke voorkeur voor een gedifferentieerde benadering van ontwikkelingslanden. Korea is Cambodja niet en Brazilië lijkt niet op Bangladesh. Het Britse parlementaire verslag onderschrijft dit weliswaar, maar geeft aan dat beëindiging van ongedifferentieerde behandeling moet wachten op formele overeenstemming onder alle WTO-landen over de uitwerking daarvan. Consensus hierover ontbreekt echter, terwijl het toch mogelijk is gebleken praktische stappen te zetten zoals de erkenning van de positie van “kleine en kwetsbare” economieën en marktverruiming door rijkere ontwikkelingslanden ten behoeve van de minst ontwikkelde landen. Het streven naar verdere integratie van ontwikkelingslanden in de wereldhandel en het wereldhandelsstelsel houdt in dat landen die daartoe in staat zijn daaraan een bijdrage leveren d.m.v. opening van de eigen markt en door steeds vollediger aanvaarding van de multilaterale spelregels. Dit komt ook de zuid-zuid handel ten goede. Een

ongedifferentieerde benadering van alle ontwikkelingslanden in de WTO vormt een miskennen van de economische verscheidenheid onder ontwikkelingslanden. Bovendien zal het de vooruitgang in de onderhandelingen allerminst bevorderen indien alle toezeggingen voor markttoegang en de uitzonderingsposities die gelden voor de minst ontwikkelde landen en landen met een enigszins vergelijkbaar ontwikkelingspeil – grofweg de G90 – ook zouden moeten gelden voor andere ontwikkelingslanden.

Het rapport van Oxfam stelt dat ontwikkelingslanden er goed aan zouden doen onderhandelingsuitkomsten dit jaar te blokkeren indien er onvoldoende nieuwe voorstellen ter tafel komen. De regering acht het ronduit onverstandig in dit stadium van mogelijke blokkades te spreken. Er valt immers nog veel te winnen. Daarenboven zijn reeds gemaakte afspraken over afschaffing van exportsteun voor de landbouw en marktverruiming ten behoeve van de minst ontwikkelde landen onderdeel van de “single undertaking” en dus pas definitief wanneer overeenstemming over alle thema’s zal zijn bereikt. Het Britse parlementaire verslag spreekt meer aan waar wordt gesproken over het belang van “the principle of multilateralism, which serves smaller, less powerful states better than the alternatives. However, much remains to be done in order to complete the development round”.

De tijdhorizon is van belang

Het landbouwbeleid van de EU is onderwerp van afspraken tot 2013. China is in 2001 tot de WTO toegetreden en zegt meer tijd nodig te hebben om, bovenop de toetredingsinspanning, verdere verplichtingen op zich te nemen. Landen als India zijn vastbesloten hun economie verder te openen, doch in een behoedzaam tempo. In een perspectief op de langere termijn is daarom meer mogelijk dan op korte termijn. Het is mogelijk dat in een 2020-visie ontwikkelde landen geen industrietarieven meer zullen kennen, dat handelsversturende steun aan de landbouw geheel zal zijn vervangen of afgeschaft, dat ontwikkelingslanden hun marktbescherming, ook jegens elkaar, met meer dan de helft zullen hebben opgeheven en dat landbouwtarieven verder zullen zijn gedaald. Door zo’n visie uit te dragen kan Nederland ook bijdragen aan goede onderhandelingsresultaten op korte termijn.

Nederland kan voorts aan een goed verloop bijdragen door:

- Zich sterk te blijven maken voor een ambitieuze en evenwichtige uitkomst die concrete invulling geeft aan de ontwikkelingsdimensie in de Doha ronde;
- Zich binnen de EU loyaal op te stellen en daarbuiten het belang van de onderhandelingsinbreng van de EU te onderstrepen;
- Te bevorderen dat de Europese Commissie vrij is om alle ruimte die zij heeft te gebruiken om een goed onderhandelingsresultaat te bereiken. Dit kan betekenen dat de EU tegenover beweging van andere landen op voor hen moeilijke punten, haar eigen landbouwmarkt verder zal openen dan tot nu toe is aangeboden. De

ruimte zou gezocht kunnen worden bijvoorbeeld in een lager percentage gevoelige producten en/of verdere verlaging van de voorgestelde invoertarieven;

- Onderhandelingsinbreng van WTO-partners aan te moedigen, waaronder een positiever insteek van de VS jegens ontwikkelingslanden en een bijdrage van meer ontwikkelde ontwikkelingslanden;
- De dialoog tussen ontwikkelingslanden en de EU verder te bevorderen, zoals is gebeurd t.a.v. voedselhulp en Aid for Trade.

Een belangrijk en wellicht beslissend moment in deze WTO-ronde nadert. Vanaf 29 juni aanstaande zullen ministers in Genève een aantal knopen moeten doorhakken. De Europese Commissie onderhandelt uiteraard voor de EU, maar ook de Raad Algemene Zaken en Externe Betrekkingen zal te Genève vergaderen om voortgang in het onderhandelingsproces te bevorderen en te bewaken. Over de Nederlandse opstelling aldaar zullen wij tijdens het voorziene Algemeen Overleg graag met uw Kamer van gedachten wisselen.

(w.g.) mr. L.J. Brinkhorst
Minister van Economische Zaken

(w.g.) mevr. ir. C.E.G van Gennip MBA
Staatssecretaris van Economische Zaken